

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 Vtrum tempus mouens creaturam spiritualem, & mensurans
temporalem sit idem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

Restat ergo considerandum, cum suppositum, vel F
 individuū naturale sit compositum ex materia
 & forma, vtrū sit idem essentia, vel natura. Et hāc
 q̄stionem mouet phil. in 7. met. vbi inquit, vtrum
 sit idem vnumquodque, & quod quid est eius, &
 determinat quod in his que dicuntur per se, idem
 est res, & quod quid est rei: in his autem quae dicū-
 tur per accidens, non est idem. Homo enim nihil
 est aliud quam quod quid est hoīs. Nihil enim ali-
 ud significat homo, quam animal gressibile bipes:
 sed res alba non est idem omnino ei quod quid
 est album, quod. s. significatur nomine albi. Nam
 album nihil significat, nisi qualitatem, vt dī in p̄di
 camentis: res autem alba est substantia habēs qua-
 litatem. Secundū hoc ergo cuiusque potest ali-
 quid accidere, quod non sit de ratione suae naturae
 in eo differt res, & quod quid est, siue suppositum
 & natura. Nam in significatione naturae: Icluditur
 solum id, quod est de ratione sp̄i: suppositum autē
 non solum habet hęc quae ad rationem speciei pri-
 nent, sed etiam alia quae ei accidunt: & ideo suppo-
 situm signatur per totum, natura autem, siue quid
 dicitur vt pars formalis. In solo autem Deo non in-
 uenitur aliqd accidens prater eius essentiam, quia
 suum esse est sua essentia, vt dictum est, & ideo in
 Deo est omnino idem^d suppositum & natura. In
 angelo autem^d non est omnino idem, quia aliqd
 accidit ei prater id quod est de ratione suae speciei,
 quia & ipsum esse angeli est prater eius essentia,
 seu naturam, & alia quaedam ei accidunt quae om-
 nino pertinent ad suppositum, non autem ad
 naturam.

Yez. com. 21.

D. 461.
 D. 466.
 D. 214.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod non solum
 in compositis ex materia & forma inuenitur aliqd
 accidens prater essentiam ipsius speciei, sed etiam
 in substantijs spiritualibus, quae non componuntur
 ex materia & forma: & ideo in vtrisque suppositū
 non est oīno idem quod ipsa natura. Hoc tamen
 est aliter & aliter in vtrisque. Dupliciter autem aliqd
 accipitur vt accidens prater rationem rei. Vno
 modo, quia non cadit in diffinitione significante es-
 sentiam rei, sed tamen est designatiuum, vel deter-
 minatiuum alicuius essentialium principiorum,
 sicut rationale accidit animali vtpote prater diffi-
 nitionem eius existēs, & tamen est determinatiuum
 essentiae animalis, vnde est essentialē homini & de
 ratione eius existens. Alio modo, accidit aliqd
 alicui, quia nec est in eius definitione, nec est deter-
 minatiuum alicuius essentialium principiorum, sicut
 albedo accidit hoī. His ergo quae sunt composita
 ex materia & forma accidit aliqd prater rōnem
 sp̄i existens vtroque modo. Cum enim de rōne
 speciei humanae sit q̄ cōponatur ex anima & cor-
 pore, determinatio corporis, & anima est prater
 rōnem sp̄i, & accidit hoī in quantum est ho, q̄ sit
 ex hac anima, & ex hoc corpore: sed cōuenit per se
 huic hoī, de cuius ratione esset, si diffiniretur, q̄ es-
 set ex hac anima, & ex hoc corpore, sicut de ratio-
 ne hominis cōis est, q̄ sit ex anima & corpore. Ac-
 cidunt et̄ compositis ex materia, & forma prater
 rōnem sp̄i multa alia quae non sunt determinatiua
 essentialium principiorum. Substantijs vero im-
 materialibus creatis accidunt quidem aliqua p̄ter
 rationem sp̄i, quae non sunt determinatiua essen-
 tialium principiorum, vt dictum est, non tamē ac-
 cidunt eis aliqua quae sunt determinatiua essentiae
 sp̄i, quia ipsa natura sp̄i nō indiuiduatur per ma-
 teriam, sed p̄ seipsam ex hoc, q̄ talis forma non est
 nata recipi in aliqua materia, unde per seipsam nō

est multiplicabilis, neque predicabilis de pluribus:
 sed quia non est suum esse, accidit ei aliquid prater
 rationem speciei. Ipsiū esse, & alia quaedam quae
 attribuuntur supposito, & non naturae, propter q̄
 suppositum in eis non est oīno idem cum natura.
 AD SECVDVM Dicendum, quod non om-
 ne quod accidit alicui prater rationem speciei, est
 determinatiuum essentiae ipsius, ut oportet illud
 poni in ratione eius, sicut dictum est: & id licet ip-
 sium esse nō sit de ratione suppositi, quia tamen pri-
 net ad suppositum, & nō est de ratione naturae, ma-
 nifestum est quod suppositum & natura non sunt
 omnino idem in quibuscumq; res nō est huius esse.
 Ad illud vero quod in contrarium obicitur, di-
 cendum quod natura dicitur cōstituire suppositū
 et̄ in compositis ex materia & forma, non quia na-
 tura sit una res, & suppositum alia res. Hoc enim est
 secundum opinionem dicentium, q̄ natura spe-
 ciei sit forma tantum, quae constituit suppositum
 sicut totum: sed quia secundum modum significā-
 di, natura significatur ut pars ratione supradicta,
 suppositum vero ut totum, natura significatur ut
 constituens, & suppositum ut constitutum.

QV AESTIO III.

ARTICVLVS V.

H Vtrum tempus mouens creaturam spiritualem, & motus
 temporalem, sit idem.

DEINDE quae situm est de tempore, per quod
 Deus mouet creaturam spiritualem secundū
 Aug. vtrum sit idem cum tempore quod mensu-
 rat motus corporalium rerum. Et videtur q̄ sic, q̄
 neque Augustinus diuersitatem hanc temporum as-
 signat, neque aliquis philosophus. vnum ergo
 videtur hanc diuersitatem temporum alligare.
 ¶ Prater. Omne quod est, in quantum est, vnum est:
 si ergo non sit vnum tempus, sed diuersa, non erit
 ens, quod est in conueniens. oportet ergo ponere
 vnum tempus tantum.

SED CONTRA. Tempus quo mensuratur
 corporales motus, est numerus motus primi caeli
 secundū Phil. in 4. phys. sed tempus per quod mo-
 uentur angeli, nō habet aliquem ordinem ad mo-
 tum, ergo illud tempus est aliud a tempore cor-
 poralium rerum.
 ¶ Prater. Perpetuo & corruptibili nihil est commu-
 ne, nisi secundum nomen, ut dicitur in decimo me-
 taphysic. sed angeli sunt perpetui, corpora autem
 sunt corruptibilia. non ergo idem tempus est vno-
 rumque.

RESPON. Dicendum, q̄ sicut Aug. dicit in
 de ciu. Dei, Tempora non fuissent, nisi creaturae
 ret, quae aliquid aliqua motione mutaret, cuius mu-
 tationis cum aliud atque aliud, quae simul esse non
 possunt, eedit atque succedit, sequitur tempus, ex
 quo accipitur quod etiam Philoph. dicit in quarto
 phys. quod oportet loqui de tempore secundum
 rationem motus: nam tempus est numerus motus
 secundum prius & posterius. Omnes ergo motus
 qui possunt mensurari una mēsurā, habent vnum
 tempus: si qui vero motus sunt, qui non possunt
 una mēsurā mensurari, necesse est quod coram
 sit diuersum tempus. Cum autem mēsurā sit ho-
 mogene mēsurato, ut dicitur in 10. meta. man-
 festum est, q̄ omnia quae sunt unius generis, p̄
 habere unam mēsurā communem, nō autem
 quae

quæ sunt generum diuersorū. Omnes autem motus continui conueniunt in vno genere, inq̄tum sunt commensurabiles, & ideo possunt habere vnam mensuram communem: mensurantur. n. omnes simplicissimo modo sui generis, s. velocissimo motu primi cæli, vnde omnium motuum continuorum, potest esse vnum tempus commune, q̄ quidem tempus licet videatur esse secundū genus de numero discretorum, quia est numerus harum rerum continuarum, s. motuum, fit & ipsum continuum, sicut decem simpliciter dictum, est aliqd discretum: sed decem vna: panni, est aliquid cōtinuum. Discretorum autem & continuorum non potest esse vna mēsurā communis, cum sint diuersorum generum, inquantum sunt mensurabilia: & ideo necesse est si sint aliqui motus continui, q̄ tempus eorum aliud sit a motu quo mensuratur motus continui. Manifestum est autem, quod motus spiritaliū creaturarum, de quib. Aug. loquitur dicens creaturam spūalem moueri per tempus, & non per locum, non sunt motus continui, sed viciissitudines quedam discretæ. Dicit. n. q̄ per rēpus mouetur animus vel reminiscendo quod oblitus erat, vel discendo quod nesciebat, vel volendo qd volebat: vnde manifestum est, q̄ cum tempus non habeat continuitatem nisi ex motu, quod tale tēpus non habeat cōtinuum, & q̄ est aliud a tempore corporalium rerum.

Ad PRIMVM ergo dicendum, quod Aug. ex ipsa differentia motuum dat intelligere differētiā temporum.

Ad SECUNDVM dicendum, q̄ eo modo aliquid est vnum, quo est, & dī esse: quod enim dī esse s. in specie, est vnum specie, non autem vnum numero: vnde nō sequitur, si sint plures homines, quod non sit homo, & similiter non sequitur, si sint plura tempora, q̄ non sit tempus.

QVÆSTIO IIII.

DEIUSDE quæsitū est de homine. Et primo quantum ad virtutes.

¶ Secundo, Quantum ad peccata.

¶ Tertio, Quantum ad poenas. Circa virtutes autem fuit quæsitum, & quantum ad res diuinas, & quantum ad res humanas. Quantū ad res diuinas, quæ sita sunt tria.

¶ Primo, Circa fidem, vtrum aliquis teneretur credere Christo uisibilia miracula non facientia.

¶ Secundo, Circa fidei sacramentum, vtrum paruuili Iudæorum sint baptizandi inuitis parentibus.

¶ Tertio, Circa decimas, quæ debentur ministris sacramentorum, vtrum aliquis propter consuetudinem possit excusari, ne decimas soluat.

ARTICVLVS VI.

Vtrum homines credere debuissent Christo non facienti uisibilia miracula.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod Christus non facienti uisibilia miracula homines credere non tenerentur. Quæcumque enim nō facit hoc ad quod teneretur, peccat: sed si hoīes non crederent Christo miracula non faciēti, non peccarent. Dicit. n. ipse Io. 15. Si opera nō fecissem in eis, quæ nullus alius fecit, peccatū non hērent, & loq̄tur de peccato infidelitatis, secundum Aug. ergo Christus si non fecisset miracula, homines crede-

Are non tenerentur.

¶ Præter. Nullus potest mutare legem, nisi legislator, uel eo superior: sed Christus prædicabat quædam quæ uidebatur pertinere ad ueteris legis abolitionem, sicut quod cibi non coinquinarent hominē, & quod licet in sabbatho operari, si ergo non probasset se esse legislatorem, non fuisset ei credendū: sed hoc fieri non potuisset nisi per miracula, cum legislatorē multa miracula præcesserint, ergo Christo non est credendum nisi miracula fecisset.

SED CONTRA. Magis obligantur homines ad credendum primæ ueritati, quam ad credendum uisibilibus signis: sed licet Christus miracula non fecisset, ipse tamen uerus Deus existens, prima ueritas erat, ergo etiam si miracula non fecisset, adhuc erat ei credendum.

¶ Præter. Gratia unionis est maior quam gratia gratum faciens per adoptionem: sed miracula nō sufficienter probant gratiam gratum facientem, quia ut habetur Mat. 7. his qui Christo in iudicio dicēt, Domine in nomine tuo uirtutes multas fecimus, respondebitur, Non noui uos. ergo multo minus miracula sufficienter ad probandum gratiam unionis. Si ergo sine miraculis Christo homines credere non tenerentur, neque etiā miraculis factis tenebantur credere dicenti se esse Deum, quod patet esse falsum.

RESPON. Dicendum, q̄ nullus tenetur ad hoc quod est supra uires suas, nisi per hunc modū quo fit sibi possibile: credere autem est super potentia hominis naturalem, unde ex dono Dei prouenit, sedm̄ illud Apostoli ad Eph. 2. gratia saluati estis per fidem, & hoc non ex uobis, Dei enim donum est. & ad Philipenses 1. dicit. Vobis datum est non solum ut in ipsum credatis, sed ut pro ipso patiamini. Homo ergo tenetur credere secundum hoc, q̄ adiuuatur a Deo aliquis ad credendum. Adiuuatur a Deo aliquis ad credendum tripliciter. Primo quidem per interiorē uocationem, de qua dicitur Ioannis 6. Omnis qui audit a patre & didicit, uenit ad me. & ad Roma. 8. Quos prædestinauit, hos & uocauit. Secundo per doctrinam, & predicationē exteriorē, secundum illud Apostoli ad Rom. 10. Fides ex auditu, auditus autem per uerbum Christi. Tertio per exteriora miracula, unde dicitur 1. Corinth. 14. quod signa data sunt infidelibus, ut scilicet per ea prouocantur ad fidem. Si autem Christus uisibilia miracula non fecisset, adhuc remanebant alii modi attrahendi ad fidem, quibus homines acquiescere tenerentur. Tenebantur enim homines credere actori legis & prophetarum. Tenebantur etiam interiori uocationi non resistere, sicut Isaias de se dicit. Dominus Deus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico, retrorsum nō abii, Isai. 50. sicut de quibusdā dicitur Act. 7. Vos semper Spiritui sancto resististis.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ in ter illa opera quæ Christus in hominibus fecit, annumerari etiam debet uocatio interior, quæ quosdam attraxit, sicut Grego. dicit in quadam Homelia, quod Christus per misericordiam Magdalenam traxit interior, qui etiam per clementiam suscepit foris. Annumerari etiam debet eius doctrina, cum etiā ipse dicat. Si non uenissem, & locutus eis non fuisset, peccatum non haberent.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ Christus poterat se ostendere esse legislatorem non solum faciēdo uisibilia miracula, sed etiam per auctoritatem scripturæ, & per interiorē instinctum.